

**SPRAWIEDLIWI WŚRÓD NARODÓW ŚWIATA
HONOROWI OBYWATELE IZRAELA
Antonina i Tadeusz Czeżowscy oraz ich córka Teresa Czeżowska
#0003**

Rodzina Czeżowskich mieszkała przed wojną i w czasie okupacji w Wilnie. Prof. Tadeusz Czeżowski wykładał na Uniwersytecie im. Stefana Batorego i znany był w kręgach żydowskich jako zagorzały krytyk endeckich burd antysemitycznych i zasady *numerus clausus*, ograniczającej liczbę żydowskich studentów.

W 1941 r., kiedy Niemcy zajęli Wilno, prof. Czeżowski, jego żona Antonina i córka Teresa zdecydowali się podjąć działania mające na celu pomoc Żydom w ich tragicznym położeniu. Na początku dostarczali żywność i lekarstwa swoim przyjaciołom w getcie. Później - w czasie jego likwidacji – przyjęli do siebie dwie rodziny: Fessłów i Wołków, razem 8 osób. Uczynili to pomimo zagrożenia ze strony antysemitcko nastawionych sąsiadów, a także faktu, że w ich mieszkaniu jeden pokój wynajmował pewien Litwin.

Ryzykując swoje życie za pomoc udzielaną Żydom, Czeżowscy kierowali się tylko i wyłącznie względami humanitarnymi. Prof. Czeżowski załatwił „aryjskie” dokumenty dla ukrywanych w swoim domu rodzin i małymi grupami wyprawiał je do bezpieczniejszych kryjówek poza Wilnem. Wszyscy oni doczekali końca wojny. W mieszkaniu Czeżowskich schronienie znalazła również żydowska uciekinierka Złata Kaczergińska-Burgin, która formalnie jako ich pomoc domowa doczekała wraz z nimi wyzwolenia Wileńszczyzny w lipcu 1944 r.

W kwietniu 1963 r. Instytut Yad Vashem nadał małżeństwu Czeżowskich i pośmiertnie ich córce Teresie tytuł „Sprawiedliwych wśród Narodów Świata”. Byli jednymi z pierwszych odznaczonych Polaków, którym w ten sposób oddano hołd za piękną i szlachetną postawę w czasie Zagłady. Państwo Czeżowscy odznaczenie odebrali osobiście w otoczeniu uratowanych przez siebie osób i wspólnie zasadzili swoje drzewko w Jerozolimie.

Podczas dzisiejszej uroczystości pragniemy pośmiertnie przyznać tym zasłużonym osobom Honorowe Obywatelstwo Izraela, a odznaczenie wręczyć na ręce Eleonory Czeżowskiej, córki i siostry Bohaterów.

Warszawa / Toruń, 22.08.2012

Źródło:

- Michał Grynberg, *Księga sprawiedliwych*, Warszawa 1993

- Israel Gutman (red.), *Księga Sprawiedliwych wśród Narodów Świata. Ratujący Żydów podczas Holocaustu*, Kraków 2009